Skolinspektionen

Huvudman

Hudiksvalls kommun
kommun@hudiksvall.se

Beslut

Datum 2025-02-13
Dnr SI 2023:7198

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ede skola i Hudiksvalls kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 11 april 2024

Beslutet i korthet

I beslutet tar Skolinspektionen ställning till om Hudiksvalls kommun har följt Skolinspektionens beslut den 11 april 2024 om föreläggande vid vite och föreläggande avseende Ede skola samt om påtalade brister avhjälpts.

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalades i tidigare föreläggande vid vite i stora delar kvarstår. Det föreligger fortfarande allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd när det gäller att anmäla och utreda elevers stödbehov samt vad gäller att utreda orsakerna till elevers frånvaro. Detta medför att insatser för att ge elever det stöd de behöver och insatser för att öka elevers närvaro inte genomförs eller inte utgår från den enskilde elevens behov. Huvudmannen har avhjälpt brister inom områdena undervisningstid, undervisning under ledning av lärare samt studiehandledning på modersmålet.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister inom områden som är centrala för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Bristerna har pågått under lång tid, drabbar många elever och medför att elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Hudiksvalls kommun har i stora delar inte följt Skolinspektionens tidigare vitesföreläggande. Skolinspektionen bedömer att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande och förelägger på nytt huvudmannen att vid vite vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att vid vite av 2 000 000 kronor senast **fredag den 26 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och utredning av frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Om Hudiksvalls kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Därutöver kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras (26 kap. 16 a och b samt 17 §§ skollagen).

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

Hudiksvalls kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Rektorn ska se till att skolans rutiner för hur personal ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd är kända och implementeras för all skolpersonal. I detta ingår att vid minst ett tillfälle under vårterminen 2025 och ett tillfälle under höstterminen 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skolans rutiner för anmälan. Ifall det kommer ny personal till skolan efter att sådan information har lämnats ska även den nya personalen få motsvarande information. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 9–10 §§ skollagen, 3 kap. 7 § skollagen och förordningen [SKOLFS 2010:37, nedan Lgr 22] om läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.8 Rektorns ansvar)
2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 13 februari 2025 – 19 september 2025 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Inkom med ovan angiven dokumentation. (3 kap. 7 § skollagen)
3. För varje utredning om särskilt stöd som har färdigställts under perioden 13 februari 2025 – 19 september 2025 ska rektorn, eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattas under perioden 13 februari 2025 – 19 september 2025. Inkom med ovan angiven dokumentation samt samtliga beslut om åtgärdsprogram respektive beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram som fattats under perioden. (3 kap. 9 § skollagen)

Utredning av frånvaro

4. Se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Detta gäller inte om en utredning är uppenbart obehövlig. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden 13 februari 2025 – 19 september 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
5. Se till att, när en elevs frånvaro har utretts, vidta åtgärder för att eleven ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den utredning om frånvaro som genomförts. De åtgärder som vidtas ska dokumenteras och en sammanställning över åtgärder som vidtagits för respektive elev ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a och 22 §§ skollagen)

Avhjälpta brister

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen avhjälpt påtalade brister rörande undervisningstid, undervisning under ledning av lärare och studiehandledning på modersmålet. Ärendet avslutas i dessa delar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:7198) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen inledde höstterminen 2023 en tillsyn av Ede skola i Hudiksvalls kommun. Tillsynen omfattar bestämmelser gällande undervisning, extra anpassningar och särskilt stöd, frånvaro och studiehandledning på modersmålet.

Skolinspektionen har den 11 april 2024 beslutat att förelägga Hudiksvalls kommun att vid vite av 1 500 000 kronor senast den 11 oktober 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisningstid, undervisning under ledning av lärare, särskilt stöd samt utredning av frånvaro. Vidare har Skolinspektionen förelagt Hudiksvalls kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande studiehandledning på modersmålet.

Skolinspektionen har i detta uppföljningsbeslut att ta ställning till om Hudiksvalls kommun har följt tidigare förelägganden och om påtalade brister har avhjälpts.

Hudiksvalls kommun har den 10 oktober 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder utifrån beslutet den 11 april 2024. Skolinspektionen har gjort ett tillsynsbesök på skolan den 22 – 24 oktober 2024. Under besöket genomfördes intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan samt biträdande rektorer. Digitala intervjuer genomfördes med rektorn den 31 oktober 2024 och med verksamhetschefen för grundskolan i Hudiksvalls kommun den 7 november 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat material angående utredningar om särskilt stöd samt frånvaro. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Frågan om utdömande av vitesbeloppet i Skolinspektionens beslut den 11 april 2024 kommer att behandlas separat.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever och personal så benämns de med siffror enligt elev- och personalförteckning (aktbilaga 47).

Föreläggande vid vite

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannens redovisning

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har informerat samtliga lärare om skollagens krav och skolans rutiner för när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Genomgång av detta har gjorts i arbetslagen i maj och augusti 2024. Rektorn har i dialog med elevhälsan sett över skolans rutiner och säkerställt att elevhälsoarbetet är implementerat i verksamheten i enlighet med skolans elevhälsoplan.

Av redovisningen framgår vidare att lärare anmäler elevers behov av särskilt stöd i enlighet med skollagen och att utredning om en elevs behov av särskilt stöd inleds för varje anmälan som görs till rektorn. Tydliga

rutiner finns implementerade i verksamheten. Rektorn har sammanställt dokumentation över hur många anmälningar om särskilt stöd som inkommit samt datum då utredning startat för respektive elev under perioden den 11 april – 4 oktober 2024[1]. Denna dokumentation är bifogad till redovisningen.[2]

Rektorn har inkommit med dokumentet *Rutin för att anmäla att elev riskerar att inte uppnå målen i något ämne*. Rutinen anger bland annat att en lärare som känner oro för att en elev inte uppnår målen i aktuellt ämne ska markera *insats krävs* i skolans digitala system. I nästa steg ska läraren fylla i blanketten *Anmälan om att en elev riskerar att inte nå målen i ett ämne* och lämna den till en specialpedagog. I samråd med specialpedagogen ska läraren på blanketten kryssa i om eleven anses kunna nå målen med anpassningar eller om ytterligare utredning är nödvändig.

Skolans dokumentation i arbetet med särskilt stöd

Dokumentet med skolans översikt över arbetet med särskilt stöd har rubriken *Anmälan om särskilt stöd*. Dokumentet innehåller fem kolumner med anteckningar som för varje elev anger vilket steg eleven befinner sig på i processen med att anmäla och utreda behov av särskilt stöd.

I den första kolumnen framgår det att 54 elever har anmälts för behov av särskilt stöd under perioden den 11 april – 4 oktober 2024. Anmälningarna är gjorda per ämne och en elev kan ha anmälts i flera ämnen. För 50 av eleverna har anmälningar gjorts mellan den 19 maj och 21 juni 2024. Den andra kolumnen har rubriken *Vidare utredning ej nödvändig* och där har det kryssats i att det gäller för 28 av de 54 eleverna som anmälts. Den tredje kolumnen har rubriken *Vidare utredning ska initieras* och omfattar sex av de elever som anmälts. För dessa elever har det i kolumn 3 angetts ett datum i juni, september respektive oktober 2024. För kvarvarande 20 elever har det i den fjärde kolumnen angetts att utredning pågår och datum för när den inleddes. Majoriteten av utredningarna har inletts i september 2024. I den femte kolumnen framgår att två elever har åtgärdsprogram[3]. För en elev[4] anges att det finns beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram och att ny utredning pågår.

I utredningen har Skolinspektionen tagit del av dokumentation i form av utredningar om behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Dokumentation har inkommit för de två elever som den 4 oktober 2024

---

1 Den tidsperiod som angavs i Skolinspektionens föreläggande vid vite den 11 april 2024.
2 Sammanställningen kallas nedan för Dokumentet med skolans översikt över arbetet med särskilt stöd.
3 Elev 19 och 51. I dokumentet finns det för elev 19 ingen annan uppgift än att eleven har åtgärdsprogram beslutat i augusti 2024 medan det för elev 51 även anges att eleven har anmälts för behov av särskilt stöd och att utredning pågår.
4 Elev 7.

hade åtgärdsprogram och för eleven med beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Enligt rektorn har ytterligare sex elever[5] fått åtgärdsprogram under oktober 2024 och dokumentation för dessa elever har inkommit.

Personalens beskrivning av arbetet med särskilt stöd

Flera lärare, mentorer och elevhälsans personal uppger att det inte gjordes någon genomgång av rutinerna för att anmäla särskilt stöd under vårterminen 2024. Några i dessa personalgrupper samt den nya rektorn, som började efter sommaren, uppger att de inte vet om det gjordes någon informationsinsats under våren. Verksamhetschefen uppger att den förra rektorn intygade att rektorn under vårterminen hade informerat personalen, men att nuvarande rektor uppger för verksamhetschefen att personalen säger att de inte fått informationen under våren.

Personalen och rektorn uppger samstämmigt att skolans nya specialpedagog under höstterminen 2024 har gett information om rutinerna för anmälan om särskilt stöd.

Lärare, mentorer och elevhälsans personal berättar om olika sätt de kan gå till väga för att anmäla att en elev behöver utredas för särskilt stöd. Till exempel kan en ämneslärare prata direkt med speciallläraren, skriva i det digitala systemet att insats krävs, ta upp eleven på elevhälsomöte eller fylla i blanketten *Anmälan om att en elev riskerar att inte nå målen i ett ämne*. Lärare och mentorer uppger att det är nya rutiner från höstterminen 2024 och att sättet att gå tillväga inte är helt klart för alla än. Rektorn uppger att rektorns bild är att alla lärare anmäler alla elever som kan ha behov av särskilt stöd.

Lärare berättar att blanketten *Anmälan om att en elev riskerar att inte nå målen i ett ämne* kom i slutet på vårterminen 2024 när betygen i princip redan var satta och att de fyllde i blanketterna ”i panik” innan sommaren. Lärarna uppger att de inte fått feedback om vad som hänt kring eleverna. Under höstterminen 2024 har lärarna på sig fram till vecka 44 att fylla i nya blanketter för att anmäla elever som under höstterminen riskerar att inte nå målen i ett ämne.

I intervjuer framgår att personalen har olika uppfattning om hur blanketten *Anmälan om att en elev riskerar att inte nå målen i ett ämne* ska tolkas och användas. Lärare uppger att det är specialpedagogen som kryssar i de olika alternativen på blanketten. En specialpedagog uppger att det är lärare som kryssar i alternativen på blanketten och sedan lämnar den till specialpedagogen. Specialpedagogen uppger att när det på blanketten är ikryssat att ”vidare utredning ej är nödvändig” så innebär det att eleven kan nå målen med extra anpassningar. Specialpedagogen säger att hen inte vet

[5] Elev 1, 5, 14, 25, 41 och 46.

varför en lärare fyller i en anmälan om särskilt stöd när det sedan kryssas i att det inte behövs något särskilt stöd utan det räcker med extra anpassningar. Specialpedagogen har fått till sig från rektorn att det är den aktuella blanketten som gäller.

Rektorn säger att när en lärare fyller i blanketten innebär inte det att läraren anmäler att eleven behöver utredas för särskilt stöd. Lärarna ska anmäla så snart de anser att insats krävs för att eleven ska nå målen i ett ämne. Sedan kan rektorn besluta att vidare utredning inte är nödvändig och att de ska fortsätta med extra anpassningar. För en elev[6], där det i juni 2024 blev ikryssat att vidare utredning inte är nödvändig, uppger en lärare att läraren inte håller med om bedömningen. Läraren säger att eleven behöver utredas för behov av särskilt stöd och att situationen under höstterminen är densamma som under vårterminen.

En specialpedagog uppger att när det för en elev står att ”utredning ska initieras” innebär det att specialpedagogen har mejlat läraren om att det måste göras en pedagogisk kartläggning för eleven. Det är en del av utredningen om särskilt stöd. Rektorn uppger att hen inte vet vad som gäller för fyra elever där det står att utredning ska initieras daterat i maj, juni och september 2024[7]. Rektorn vet inte om dessa utredningar pågår eller inte.

Lärare uppger att det finns många frågor kring hur de ska skriva de pedagogiska kartläggningarna och att de gör det i mån av tid. Det är svårt att hinna med ett arbete som skulle gjorts under två års tid. Det är så mycket förändringar som sker att de inte riktigt hinner med allt, berättar lärarna. Flera lärare uppger att de inte tycker det är någon idé att utreda behov av särskilt stöd eftersom det ändå inte finns någon som kan ge stödet, och att skolan inte har tillräckligt med personal för att ge eleverna den utbildningen de har rätt till.

En specialpedagog samt en av skolans två biträdande rektorer, som har ansvar för elevhälsan, ger inga exakta svar på frågan om hur många utredningar om särskilt stöd som pågår på skolan. Specialpedagogen uppger att det i början på höstterminen 2024 inleddes utredning om särskilt stöd för cirka 60 elever i årskurs 5–9. Specialpedagogen berättar att en anledning till att dessa utredningar inte är klara är att flera lärare inte gjort klart de pedagogiska kartläggningarna.

Biträdande rektorn med ansvar för elevhälsan uppger att hen tror det är cirka 50 pedagogiska kartläggningar på gång. Det tar för lång tid att göra de

[6] Elev 8.
[7] Elev 32 och elev 33, utredning ska initieras 16 september. Elev 39, utredning ska initieras 6 juni. Elev 63, utredning ska initieras 21 maj och 16 september.

pedagogiska kartläggningarna eftersom de undervisande lärarna inte är vana vid att göra dem, berättar biträdande rektorn.

Verksamhetschefen uppger att elever ska få det stöd som de behöver men att det ska vara dokumenterat, utrett och beslutat som det ska. Verksamhetschefen känner inte igen uppgiften om att personalen uttrycker att det inte är någon idé att utreda elevers behov av särskilt stöd eftersom de ändå inte har resurser att ge elever det särskilda stöd de kan behöva.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9–10 §§ skollagen).

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Ett beslut av en rektor om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Anmälan om utredningsbehov för särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att verksamheten fortfarande inte uppfyller skollagens krav på anmälan till rektorn när förutsättningar för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda. Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har tagit ansvar för att skolans rutiner och arbetssätt har implementerats och att lärarna har förutsättningar att fullgöra sin anmälningsskyldighet.

Skolinspektionen konstaterar att det alltjämt finns personal på skolan som inte känner till hur de ska agera när en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Det framkommer visserligen att skolans rutiner har förändrats under höstterminen 2024 men det är ännu inte känt för all personal hur de ska gå tillväga för att anmäla utredningsbehov för elever som kan behöva särskilt stöd. Det framkommer också att den blankett som personalen ska använda vid anmälan tolkas och används på olika sätt och det finns olika uppfattning hos lärare, elevhälsa och rektorn om när en anmälan anses ha skett. Skolan har därför fortfarande inte ett arbetssätt som säkerställer att en anmälan av elevens eventuella behov av särskilt stöd görs till rektorn och tas emot som sådan av rektorn. Det framkommer exempelvis att lärare anser att en anmälan om utredningsbehov för en elev[8] har skett, men där rektorn inte tagit emot uppgiften som en anmälan.

Huvudmannen har hänvisat till att informationsinsatser avseende skollagens krav och skolans rutiner har skett i enlighet med Skolinspektionens föreläggande, det vill säga vid två tillfällen, i maj och i augusti 2024. Samstämmiga uppgifter från personalen visar dock att det under vårterminen 2024 inte skedde några informationsinsatser utan endast vid ett tillfälle under hösten. Mot bakgrund härav, samt uppgifter som framkommer om att det alltjämt är otydligt hur personal ska agera när

[8] Elev 8.

en elev kan vara i behov av särskilt stöd, bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte har följt föreläggandet den 11 april 2024 i denna del och att verksamheten inte lever upp till skollagens krav avseende lärarnas anmälningsskyldighet till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd.

Starta samt färdigställa utredningar om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister när det gäller att rektorn ska se till att en utredning inleds när rektorn fått information om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att det är oklart hur många elever på skolan som anmälts för behov av utredning om särskilt stöd, detta mot bakgrund av personalens olika uppfattning om vad som anses utgöra en anmälan. Enligt inlämnad dokumentation har dock 54 elever anmälts för behov av särskilt stöd under perioden den 11 april – 4 oktober 2024. Enligt skolans dokumentation har rektorn och specialpedagog bedömt att ungefär hälften av dessa elever inte behöver en utredning om särskilt stöd. Det finns även sex elever där utredning om särskilt stöd enligt dokumentationen ska initieras men inte heller för dessa elever har någon utredning om särskilt stöd inletts. Detta trots att det i några fall har gått flera månader från det att en anteckning gjordes om att en utredning om särskilt stöd skulle initieras.

Skolinspektionen vill framhålla att det ligger inom en lärares professionella bedömning att göra avvägningen av om det är möjligt att arbeta vidare med extra anpassningar eller om det ska göras en anmälan om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Det är enligt skollagens krav inte frivilligt för rektorn att välja mellan att starta och inte starta en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd inkommit. Utredningen kan vara olika omfattande, men rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att det är en brist att det inte startas utredning om särskilt stöd för alla elever som lärare anmält kan ha behov av särskilt stöd. Huvudmannen har därmed inte följt Skolinspektionens föreläggande i denna del.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans arbete med att genomföra och färdigställa utredningar om särskilt stöd. I de fall utredningar har inletts har endast ett fåtal utredningar färdigställts och lett till beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Det framkommer att lärare ansvarar för att göra en pedagogisk kartläggning som är en del i en utredning om särskilt stöd. Enligt lärarna hinner de inte med att göra pedagogiska kartläggningar och flera lärare uttrycker också att det inte är någon idé att utreda elever eftersom skolan ändå inte har resurser att ge elever särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar också att det råder oklarhet på skolan kring hur många utredningar om särskilt stöd som pågår. Enligt inkommen dokumentation den 4 oktober 2024 var 20 utredningar om särskilt stöd pågående, i tillägg till de sex eleverna där utredning skulle initieras. Vid Skolinspektionens besök på skolan kan biträdande rektorn och specialpedagogen inte svara på hur många utredningar som är pågående men uppskattar att det rör sig om betydligt fler än det som framgår av dokumentationen. Trots uppgiften om att flertalet utredningar om särskilt stöd påbörjats har endast ett fåtal utredningar färdigställts. Beslut om åtgärdsprogram respektive beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas har fattats i knappt tio fall. Mot bakgrund av att merparten av eleverna anmälts för utredningsbehov redan under vårterminen 2024, och personalens uppgifter om att utredningar inte hinns med eller blir fördröjda, bedömer Skolinspektionen att skolan inte lever upp till författningarnas krav om att en utredning om särskilt stöd ska genomföras skyndsamt. En utredning syftar till att ge skolan underlag för att förstå vilket stödbehov en elev har och ska ligga till grund för beslut om särskilt stöd. När utredningen är färdig ska rektorn fatta beslut om åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Detta är viktigt för att skolan ska kunna sätta in adekvata stödåtgärder för eleven. Såväl ett beslut om åtgärdsprogram som ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionen bedömer att bristerna inom området särskilt stöd är allvarliga mot bakgrund av att det rör ett stort antal elever som över längre tid kan ha haft behov av särskilt stöd men där utredning om särskilt stöd inte har startats eller slutförts. Det medför att elever som kan vara i behov av särskilt stöd inte ges sådant stöd.

Skolinspektionens uppföljning inom området särskilt stöd avser förelagda åtgärder nummer 1 – 2 under rubriken Särskilt stöd på sidan 3 i Skolinspektionens beslut den 11 april 2024. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte fullt ut har vidtagit åtgärd nummer 1 angående att informera om skollagens krav och skolans rutiner om när lärare ska anmäla elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte heller vidtagit åtgärd nummer 2 om att inleda utredningar för varje inkommen anmälan om behov av särskilt stöd. Bristerna i dessa delar kvarstår.

Utredning av frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannens redovisning

Av huvudmannens redovisning framgår bland annat följande. Rektorn och elevhälsan har vid två tillfällen gått igenom och förankrat kommunens närvarorutin. Närvarorutinen är väl implementerad och följs av alla i verksamheten. Anmälan och utredningar sker i enlighet med närvarorutinen och gällande lagstiftning. Huvudmannen har följt upp skolenheternas arbete enligt kommunens närvarorutin.

Det framgår vidare att elevernas frånvaro stäms av och att åtgärder följs upp på individnivå en gång i månaden. Rektorn har dokumenterat och sammanställt anmälningar om upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev.[9]

Huvudmannens rutin för arbetet med frånvaro

Huvudmannen har inkommit med dokumentet *Närvarorutin för grundskolan i Hudiksvalls kommun*. Av rutinen framgår att närvaroarbetet ska ske i fem steg. I steg 1 ska mentorn ha samtal med elevens vårdnadshavare ifall frånvaron överstiger 15 procent den senaste månaden. Steg 2 är aktuellt om en elevs frånvaro fortsatt ligger över 15 procent eller om det är ströfrånvaro som fortgår. Då ska mentorn eller eventuellt elevhälsan ha ett möte med elev och vårdnadshavare och göra en enkel frånvarokartläggning för att förstå vad som orsakar frånvaron. Insatser ska sättas in och följas upp inom fyra veckor. Steg 3 i närvarorutinen gäller om en elevs frånvaro fortsätter ligga över 15 procent under tre månader. Då ska rektor ta beslut om att skyndsamt utreda orsakerna till elevens upprepade eller längre frånvaro. Det gäller även då frånvaron plötsligt blir omfattande eller total. Rektorn och elevhälsan i samarbete med mentor är ansvariga för frånvaroutredningen och rektorn ska informera huvudmannen via en e-tjänst att frånvaroutredningen har inletts. Steg 4 i närvarorutinen anger att det ska sättas in insatser efter att en frånvaroutredning har genomförts och att dessa insatser skrivs in i en plan för ökad närvaro. Steg 5 i närvarorutinen handlar om att insatserna för ökad närvaro ska utvärderas och revideras vid behov.

Frånvarostatistik

Rektorn har inkommit med frånvarostatistik för skolans elever under april, maj, augusti och september 2024. Sammanlagt har över 120 elever minst 30 procent frånvaro under en av de fyra månaderna april, maj, augusti eller september och över 50 elever har minst 30 procent frånvaro under minst två av de fyra månaderna. Av dessa är det 25 elever som har frånvaro över 50 procent under minst två av de fyra månaderna och av dessa 12 elever som har frånvaro över 70 procent under minst två av de fyra månaderna.

Under september 2024 har 68 elever 30–70 procent frånvaro och 9 elever över 70 procent frånvaro. Majoriteten av dessa elever går i högstadiet och

[9] Detta dokument kallas nedan för Dokumentet med skolans översikt över frånvaroarbetet.

flera hade hög frånvaro även föregående läsår. Av dem som innevarande läsår går i årskurs 8 och 9 är det 13 elever som även hade över 30 procent frånvaro höstterminen 2023, veckorna 34–49.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 22 oktober 2024 inkom rektorn med ett dokument med skolans översikt över frånvaroarbetet. I dokumentet anges elever som har frånvaro över 15 procent minst en av månaderna augusti eller september, vilket sammanlagt är 174 elever.

Genomförda frånvarokartläggningar och frånvaroutredningar

I dokumentet med skolans översikt över frånvaroarbetet finns det kolumner med rubrikerna steg 1, steg 2, steg 3, steg 4 och steg 5 där det har kryssats i vilket steg respektive elev befinner sig på enligt närvarorutinen.

Av de 174 eleverna i dokumentet är det ikryssat att 100 elever är på steg 1 i närvarorutinen med kommentarer såsom ”sjukdom”, ”sjukdom, ledighet” och ”kommer bokas ett möte”. För resterande 74 elever är det inte ikryssat vilket steg eleverna är på i närvarorutinen. Det gäller bland annat samtliga elever i årskurs 4 och 5.

Vid Skolinspektionens besök på skolan inkom rektorn med enkla frånvarokartläggningar (steg 2) för tre elever[10], samt frånvaroutredning (steg 3) för en elev[11]. Rektorn uppger den 31 oktober 2024 att detta är alla frånvarokartläggningar och frånvaroutredningar som har gjorts på skolan under perioden den 11 april – 4 oktober 2024.

Enligt huvudmannens uppgifter har Ede skola inlett åtta[12] frånvaroutredningar. Det framgår av huvudmannens översikt över skolans inrapporterade frånvaroutredningar under perioden den 11 april – 4 oktober 2024. Sju utredningar inleddes i februari och mars 2024 (innan Skolinspektionens beslut den 11 april 2024). Frånvaroutredning för en elev[13] inleddes den 29 april 2024 (efter Skolinspektionens beslut). Höstterminen 2024 går sex av dessa åtta elever kvar på skolan. Fem av eleverna är enligt skolans eget dokument på steg 1 i närvarorutinen medan den sjätte eleven inte har hög frånvaro under höstterminen 2024. Den elev som rektorn uppger har utretts för frånvaro finns inte med i huvudmannens sammanställning över skolans inrapporterade frånvaroutredningar.

Två av eleverna där rektorn har inkommit med enkel frånvarokartläggning är samma elever där skolan anmält till huvudmannen att det har startats frånvaroutredning. Skolan har uppgett till huvudmannen att

[10] Elev 3, 6 och 17.
[11] Elev 15.
[12] Elev 2, 3, 17, 40, 44, 45 samt två elever som gick i årskurs 9 under vårterminen 2024.
[13] En av de elever som gick i årskurs 9 under vårterminen 2024.

frånvaroutredning för dessa två elever[14] inleddes innan respektive samma datum som en enkel frånvarokartläggning startades.

Personalens beskrivning av arbetet med frånvaro

Lärare, mentorer och kuratorer uppger att lärarna registrerar frånvaro. Mentorerna i årskurserna 6–9 ringer hem varje dag till elever som inte kommer till skolan. Varje månad dokumenteras omfattningen av frånvaron i procent. Om en elev har över 15 procent frånvaro ska hemmet kontaktas (steg 1). Ifall frånvaron fortsätter ska det göras en enkel frånvarokartläggning (steg 2). I årskurserna 6–9 är det mentorn som ska göra kartläggningen.

Lärare, mentorer och kuratorer uppger att närvarorutinen är ny för höstterminen 2024 och att alla elever med hög frånvaro än så länge är på steg 1. Frånvaron följs i fasta perioder och det är först efter den andra perioden, vilket är i november, som det kan bli aktuellt med en enkel frånvarokartläggning (steg 2). Vid tillsynsbesöket i oktober 2024 hade det inte gjorts någon enkel frånvarokartläggning (steg 2) eller frånvaroutredning (steg 3) under innevarande läsår.

Rektorn och biträdande rektorn med ansvar för elevhälsan uppger att flera frånvarokartläggningar (steg 2) kommer göras efter oktober månad och att en frånvaroutredning görs först i steg 3. Det är i steg 3 som rektorn ska anmäla till huvudmannen att en frånvaroutredning startas. Rektorn är medveten om att alla elever med hög frånvaro befinner sig på steg 1 i frånvarorutinen, även elever som haft hög frånvaro redan under vårterminen 2024. I normalfallet borde inte frånvaron bli nollställd över sommaren men de behövde ta ett beslut om var de skulle börja, säger rektorn.

En biträdande rektor uppger att hen började som biträdande rektor på skolan den 1 mars 2024 och har ansvaret för elevhälsan och att strukturera upp frånvaroarbetet. Under slutet av vårterminen slutade rektorn, avslutet blev abrupt och den nya rektorn började först efter semestern. Skolans två biträdande rektorer uppger att de inte fick något stöd från huvudmannen och att de under sommaren inte visste var de skulle börja när det gäller arbetet med frånvaro.

Verksamhetschefen för grundskolan i Hudiksvalls kommun uppger att tanken med huvudmannens närvarorutin inte är att frånvaro ska nollställas under sommarlovet så att elever med hög frånvaro under vårterminen och fortsatt hög frånvaro under början på höstterminen är kvar på steg 1 i närvarorutinen i september. Verksamhetschefen uppger att frånvaron är en fråga de måste arbeta vidare med.

[14] Elev 3 och 17.

Åtgärder för att öka närvaron

Av huvudmannens redovisning framgår att efter att en utredning av frånvaro genomförts dokumenteras och vidtas åtgärder i enlighet med skolans rutiner. Åtgärder utvärderas mer systematiskt än tidigare.

I den enda frånvaroutredning[15] som enligt rektorn gjorts på skolan under perioden 11 april – 4 oktober 2024 framgår åtgärder som ska vidtas för eleven. Enligt biträdande rektor med ansvar för elevhälsan hade man en träff med vårdnadshavarna inför skolstarten hösten 2024 och eleven har därefter ökat sin närvaro i skolan.

I två av de tre enkla frånvarokartläggningarna som Skolinspektionen har tagit del av finns en översikt som anger överenskomna insatser, vem som är ansvarig för de olika insatserna och när de ska följas upp. I den tredje kartläggningen framgår inte några åtgärder.

Rektorn uppger att frånvaroutredningen för en elev samt de tre enkla frånvarokartläggningarna är allt som finns när det gäller åtgärder som vidtagits för respektive elev. Rektorn uppger att hen hade önskat att det såg ut på ett annat sätt och att hen bara kan förmedla det sätt de kommer jobba på framöver.

Rättslig reglering

En elev i förskoleklassen eller grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång (7 kap. 22 § skollagen).

[15] Elev 15.

Av förarbetena framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56).

I förarbetena anges vidare att det i vissa fall kan räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, till exempel bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Detta förutsätter att både skolpersonal och personal inom elevhälsan har kunskap om riskfaktorer för frånvaro, om upptäckt och åtgärder samt kännedom om beprövad erfarenhet och forskning om frånvaro (prop. 2017/18:182 s. 59 f.).

Vidare framgår i förarbetena att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (prop. 2017/18:182 s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till elevers frånvaro. Trots att det finns ett stort antal elever på skolan med omfattande frånvaro under både vår- och höstterminen 2024 har en frånvaroutredning endast inletts i enstaka fall. Skolinspektionen bedömer därmed att huvudmannen inte har följt föreläggandet den 11 april 2024 i denna del och att bristen avseende att utreda orsaker till elevers frånvaro kvarstår.

Av skolans frånvarostatistik framgår exempelvis att över 50 elever har haft minst 30 procent frånvaro under två av de fyra månaderna april, maj, augusti eller september 2024, dvs. under den uppföljningsperiod som Skolinspektionens beslut avser. Det är 25 elever som har haft en frånvaro som överstiger 50 procent under två av dessa månader. I september 2024 hade 77 elever över 30 procent frånvaro och flera av dessa elever hade omfattande frånvaro även under höstterminen 2023.

Enligt huvudmannens rutin för arbetet med frånvaro följer arbetet olika steg. Det är i steg 3 som en frånvaroutredning ska inledas och detta anmälas

till huvudmannen. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av från skolan, och i intervjuer med rektorn och personalen, framkommer att en (1) frånvaroutredning (steg 3) genomförts under perioden den 11 april – 4 oktober 2024 och att tre enklare kartläggningar (steg 2) har genomförts. Huvudmannen har anfört att skolan rapporterat att åtta frånvaroutredningar har genomförts. Det kan dock konstateras att sju av dessa avser tiden innan Skolinspektionens beslut, dvs. innan den 11 april 2024. Uppgifterna överensstämmer inte heller med rektorns och personalens uppgifter om vilka elever som har utretts. Skolinspektionen bedömer därför att utredningen ger stöd för att det endast har genomförts en frånvaroutredning under perioden 11 april – 4 oktober 2024. Skolinspektionen konstaterar att skolan inte efterlever sina rutiner när det gäller utredning av frånvaro. Trots att ett mycket stort antal elever har vad skolan betraktar som upprepad eller längre frånvaro, har en utredning av frånvaro endast gjorts i enstaka fall.

Det framkommer vidare att skolan till läsårsstarten hösten 2024 har ”nollställt” samtliga elevers frånvaro vilket inneburit att elever som har haft en omfattande frånvaro under vårterminen 2024, och fortsatt har frånvaro under höstterminen 2024, ändå befinner sig i det inledande steget i frånvaroarbetet. Under höstterminen fram till tillsynsbesöket i oktober 2024 har det varken gjorts någon enkel frånvarokartläggning eller frånvaroutredning, trots att det finns elever som har haft omfattande frånvaro. Det har inte framkommit att frånvaroutredningar skulle vara obehövliga. Skolinspektionen konstaterar vidare att skolans arbetssätt fördröjer arbetet med frånvaroutredningar och inte är förenligt med författningarnas krav om att en frånvaroutredning ska startas skyndsamt när upprepad eller längre frånvaro uppmärksammas. Skolinspektionen vill framhålla att syftet med en frånvaroutredning är att kartlägga orsaken till frånvaron och utifrån kartläggningen komma fram till åtgärder så att eleven ökar sin närvaro i skolan. Att frånvaroutredningar inte genomförs kan leda till att åtgärder för att komma till rätta med frånvaron uteblir och att elevernas rätt till utbildning inte tillgodoses.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att verksamheten inte uppfyller skollagens krav avseende att utreda orsakerna till elevers frånvaro. Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga mot bakgrund av att det vid skolan finns ett stort antal elever som har omfattande frånvaro och att bristerna har pågått under en längre tid, samt att huvudmannen trots Skolinspektionens tidigare föreläggande inte har förmått att åtgärda bristerna. Vad huvudmannen anfört om att frånvaroutredningar sker i enlighet med huvudmannens närvarorutin och gällande lagstiftning, samt att åtgärder vidtas, dokumenteras och utvärderas förändrar inte Skolinspektionens bedömning.

Skolinspektionen konstaterar att den frånvaroutredning som genomförts innehåller åtgärder som ska vidtas för att eleven ska öka sin närvaro i skolan. Det framkommer också att eleven under höstterminen 2024 har bättre skolnärvaro. Skolinspektionen konstaterar dock att det på skolan borde ha gjorts fler frånvaroutredningar som också borde ha utmynnat i åtgärder som behövs för att komma till rätta med frånvaro för fler elever. Skolinspektionen bedömer att skolan fortsatt inte uppfyller skollagens krav vad gäller att utreda och vidta åtgärder vid elevers frånvaro.

Skolinspektionens uppföljning inom området utredning av frånvaro avser förelagda åtgärder med nummer 1–2 under rubriken Utredning av frånvaro på sidan 3 i Skolinspektionens beslut den 11 april 2024. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har vidtagit åtgärd nummer 1 och att bristen kvarstår. Åtgärd nummer 2 (åtgärder för att komma till rätta med frånvaro) bedöms ha vidtagits i det fall en frånvaroutredning har genomförts. Skolinspektionen bedömer dock att brister kvarstår angående att vidta åtgärder för att komma till rätta med frånvaro.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett sådant beslut om föreläggande gäller omedelbart. Föreläggandet ska ange de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Hudiksvalls kommuns verksamhet vid Ede skola inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Hudiksvalls kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav. Det finns brister när det gäller att anmäla och utreda de elever som kan vara i behov av särskilt stöd samt brister gällande att utreda orsaker till omfattande frånvaro. Detta medför att insatser för att ge elever det stöd de behöver och insatser för att öka elevers närvaro inte genomförs. Elever på Ede skola får därmed inte likvärdiga förutsättningar som elever på andra skolor att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer att bristerna gällande särskilt stöd och utredning av frånvaro allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt.

Huvudmannen har enligt skollagen ansvar för att verksamheten genomförs i enlighet med skollagen och tillhörande författningar. Huvudmannen ska systematiskt följa upp utbildningen och om huvudmannen får kännedom om brister i verksamheten måste den vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla lagens krav (jfr 2 kap. 8 § samt 4 kap. 3 och 7 §§ skollagen).

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare föreläggande vid vite i de delar som rör särskilt stöd och utredning av frånvaro. Bristerna har pågått under en lång tid samt drabbar ett stort antal elever. Skolinspektionen bedömer att bristerna är sådana att de rubbar förutsättningarna för verksamheten på ett allvarligt sätt och utgör ett allvarligt missförhållande.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 2 000 000 kronor.

Ansökan om utdömande av vitet i beslut den 11 april 2024 behandlas separat.

Avhjälpta brister

Undervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Undervisningstid

Av huvudmannens redovisning framgår att det på skolan har implementerats en rutin för att säkerställa att rätt undervisningstid för varje ämne och klass läggs ut i schemat. Enligt rutinen ska såväl lärare som rektor kontrollräkna att schemat stämmer överens med timplanen. Skolinspektionen har tagit del av timplan för Hudiksvalls kommuns grundskolor som gäller från och med läsåret 2024/25 samt scheman för samtliga klasser på högstadiet innevarande läsår.

Elever och lärare uppger att det var rörigt med scheman i början på höstterminen 2024 men att de därefter haft fasta scheman. Lärare och rektorn uppger att schemat är lagt enligt timplanen och att de noga har säkerställt att undervisningstiden i varje ämne stämmer. Elever uppger att lektionerna genomförs enligt schemat.

Undervisning under ledning av lärare

Huvudmannen har i redovisningen inkommit med en översikt över vilka lärare som undervisar i bild, hem- och konsumentkunskap, engelska, svenska, svenska som andraspråk, matematik samt naturorienterande ämnen i årskurserna 6–9. Även dessa lärares anställningsavtal och eventuella lärarlegitimationer med ämnesbehörigheter har inkommit.

Av dokumentationen framgår att skolan har legitimerade och behöriga lärare i bild och svenska årskurs 6–9, kemi årskurs 7–9, engelska årskurs 6 och 9 samt matematik i alla klasser i årskurs 6–9 förutom två. Vidare har skolan legitimerade lärare som saknar behörighet för aktuellt ämne i naturorienterande ämnen i årskurs 6 och engelska årskurs 7–8. Läraren i engelska studerar för närvarande på deltid inom lärarlyftet för att få ämnesbehörighet i engelska. I biologi årskurs 7–9 har skolan en legitimerad lärare med behörighet i biologi upp till årskurs 6 och i svenska som andraspråk en legitimerad lärare med behörighet i svenska som andraspråk upp till årskurs 3 samt svenska upp till årskurs 9.

Skolan har obehöriga lärare i hem- och konsumentkunskap, fysik årskurs 7–9 och två klasser i matematik årskurs 6–9. Dessa lärare har tidsbegränsade anställningar på en termin.

Lärare och rektorn uppger att alla som undervisar på skolan nu är anställda som lärare och att de lärare som inte är legitimerade har visstidsanställningar för en termin. Lärare uppger att tjänster lystes ut i slutet på vårterminen 2024 i bland annat hem- och konsumentkunskap, naturorienterande ämnen, matematik, engelska och svenska som andraspråk. Rektorn och verksamhetschefen uppger att tjänster där de har lärare utan legitimation nu ska lysas ut inför varje termin.

Rättslig reglering

Undervisningstid

Med garanterad undervisningstid avses den minsta totala undervisningstiden för elever i grundskolan enligt 10 kap. 5 § skollagen (1 kap. 2 § skolförordningen). Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar (10 kap. 5 § skollagen).

Av bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) framgår minsta undervisningstid i timmar per stadium och ämne. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. Eleverna är i högstadiet garanterade en minsta undervisningstid om 290 timmar i ämnet svenska, 400 timmar i matematik samt 405 timmar i samhällsorienterande ämnen (9 kap. 3 § och bilaga 1 skolförordningen).

Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 4 § skolförordningen).

Undervisning under ledning av lärare

Undervisning ska bedrivas under ledning av lärare. Med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen). Lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen, om inte någon av skollagens undantag är tillämpliga (2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen).

Bestämmelser om anställning av lärare finns i 2 kap. 20–21 §§ skollagen.

I förarbeten till skollagen anges att i definitionen av begreppet undervisning ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165, s. 633). Vidare anges att det utöver utbildade lärare kan finnas annan personal som deltar i skolarbetet, som till exempel elevassistenter. Dessa kan, som ytterligare vuxna i undervisningssituationen, bidra till att skapa trygghet för eleverna och på olika sätt medverka i genomförandet av undervisningen. Dock ska resurspersoner som inte har en utbildning för den aktuella undervisningen inte heller vara de som ansvarar för undervisningen (prop. 2009/10:165, s 262-263).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer att skolan nu har scheman som överensstämmer med huvudmannens timplan och den nationella timplanen, samt att lektionerna genomförs enligt schemat. Skolinspektionen bedömer att det inte är visat annat än att eleverna i högstadiet ges den minsta garanterade undervisningstiden i svenska, matematik och samhällsorienterande ämnen.

Skolinspektionen bedömer vidare att den personal på skolan med uppgift att undervisa nu är anställda som lärare. De lärare som inte är legitimerade har en visstidsanställning och dessa tjänster blir utlysta inför varje termin.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit åtgärder i enlighet med föreläggandet och att bristerna i dessa delar har avhjälpts. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har redovisat att 23 elever har studiehandledning på modersmålet och att studiehandledningen ges på nio olika språk. Fyra av eleverna har studiehandledning på swahili. Ingen elev i årskurs 1–9 behöver studiehandledning på kinyarwanda.

Lärare uppger att alla elever som behöver studiehandledning på modersmålet får det. Lärarna kunde ha önskat mer tid för studiehandledning, men alla elever som behöver det får någon lektion i veckan. Verksamhetschefen uppger att det är huvudmannens modersmålsenhet som ansvarar för studiehandledning och att alla elever som har rätt till det nu får studiehandledning på modersmålet.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att elever i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådant stöd. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit åtgärder i enlighet med föreläggandet och att bristen har avhjälpts. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av regionchef Agneta Broberg.

Utredare Terje Holand har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Jessika Andersson, utredare Caroline Rönnegard, regionjurist Linnéa Lundberg och enhetschef Joakim Blomberg medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, eller till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, till exempel en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.